

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Sodna ulica šte. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Pobijanje draginje.

Nedavno so poročali listi, da je ministrski svet pooblastil finančnega ministra, naj izdela novo izvršilno naredbo za pobijanje draginje.

Pri nas se je že na različne načine pobijala draginja, uspeha pa nikdar ni bilo pravega, draginja se ni omejila, pač pa je neprestano naraščala.

Za pobijanje draginje papirnate naredbe pač ne zadostujejo. Kaj pa je pravzaprav draginja? Jasno je, da visoke cene blaga še ne predstavljajo draginje, ker predstavljajo večje številke samo poslabšanje valute. Draginja nastane šele tedaj, kadar dohodki večine prebivalstva ne zadoščajo več za plačilo vsakdanjih potrebščin. To se zgodi navadno vsled splošne podražitve gotovih predmetov na svetovnem trgu, vsled vladnih odredb in pa vsled umetnega dviga cen od strani producentov in trgovcev.

Proti prvemu vzroku, razvoju cen na svetovnem trgu je vsaka posamezna država brez moči, ako nima za gotove predmete monopola. Ker naša država ni tako srečna, da bi tvorila v tem pogledu v splošnem kako izjemo, je jasno, da je boj proti temu vzroku draginje nemogoč in da ne moremo ničesar storiti v tem oziru. Znano je, da so se v zadnjem času cene govedi in tkanin dvignile, ker so se prilagodile cenam na svetovnem trgu.

Drug vzrok draginji so zlasti pri nas vladne odredbe, ki povzročajo z zvišanjem davkov, taks, pristojbin, tarif, z zniževanjem izvozne in zviševanjem uvozne carine podraženje skoro vseh predmetov. Mnogo tudi vpliva pomanjkanje denarja, ki ima za posledico visoko obrestno mero pri posojilih in kreditih. Vlada

bi torej morala v prvi vrsti pričeti z pobijanjem draginje pri sebi, na kar pa seveda ni misliti.

Tretji vzrok draginje je umetno in dogovorjeno dviganje cen. Gotovo je, da je bila vsaka protidraginjska akcija usmerjena proti temu vzroku in da bo tudi akcija sedanje vlade. Izkazalo pa se je doslej vedno, da so bili uspehi vladnih akcij proti umetno vzdrževanim cenam doslej zelo majhni. Opravkov sta imela mnogo policija in sodnija, uspeh pa je bil edino ta, da se je pač kaznovalo posameznike dostikrat z visokimi globami, v splošnem pa ni imela javnost od vseh teh protidraginjskih akcij nobene vidne koristi. Ni dvoma, da je povsod še dosti trgovcev in producentov, ki nalašč kupičijo blago, sklepajo karte, da morejo umetno dvigniti cene.

Oblasti pa zamenjavajo navadno pri pobijanju draginje splošne narodno-gospodarske vzroke s temi izrastki, pri čemer so navadno prizadevi nedolžni. Zdi se nam, da je birokratični aparat malo sposoben za pobijanje draginje, ki bi se moralo omejiti predvsem na pobijanje kartelov in pa blagovne špekulacije. Draginje, zlasti pa umetno dviganje cen pa more uspešno omejiti samo zdrava konkurenca.

Draginja, ki vlada pri nas, je samo posledica naše gospodarske krize ter bo z nastopom normalnih razmer izginila. Glavna naloga vlade in vseh, ki imajo skrbeti za javne posle, bi nač moralo biti delo za čimprejšnjo vzpostavitev normalnih razmer, kar se bo doseglo samo s smoteno finančno in gospodarsko politiko.

Le na ta način se more odpraviti draginja, ki ne tlači samo nižjih in srednjih slojev, temveč tudi ovira razvoj produkcije.

Nobena papirnata naredba draginje ne bo odpravila, to more storiti le resno delo za vzpostavitev rednih razmer.

Resne stvari v neresnih rokah.

Mi smo že parkrat zapisali, da je neuspehov slovenske politike kriva nesposobnost in nerodnost slovenskih poslancev. Dr. Korošec in tovariši, „Slovenec“, „Domoljub“ in sorodno časopisje nam tega sicer ne verjamejo, — česar pa tudi ne pričakujemo, — a ravno to dejstvo našo trditve potrjuje. Kakor hitro bi namreč pravilnost naše trditve priznali, bi njena upravičenost odpadla, ker bi morali izvajati posledice in prepustiti vodstvo slovenske politike sposobnejšim rokam. To pa bi ne bilo v skladu z njihovim „nesebičnim“ delom za ljudstvo.

Pretekli teden so poslanci Jugoslovanskega kluba v narodni skupščini ponovno dokumentirali svojo politično-taktično sposobnost. Slovenijo in Hrvatsko je zadela velika nesreča; ogromne poplave so povzročile velikansko škodo in uničile mnogo narodnega premoženja. Poslanci Jugoslovanskega kluba so kot zastopniki Slovenije vložili v narodni skupščini nujen predlog za pomoč oškodovancem. Storili pa so to na tako nespreten način, da bi propadla vsa akcija, ako bi uvidevnost drugih strank ter vlade same, ne preprečila tega.

V ilustracijo tega navajamo članek pod gornjim naslovom, ki ga je prinesla pretekli teden belgrajska „Samouprava“, glavno glasilo radikalne stranke. Glasi se:

„Težka elementarna nesreča, ki je zadela naše brate Hrvate in Slo-

vence, je napravila globok vtis pri vseh krogih v Srbiji, bodisi službenih bodisi neslužbenih. Vsi mi brez razlike hočemo pomagati bratom v nesreči čim hitreje in kolikor več moremo. Te nesreče nas morajo zblížati in se ne smejo zlorabljeni od strani brezvestnih in nedorastlih izzivačev v strankarske namene ali pa, kar bi bilo še slabše, za povod novemu nezadovoljstvu nad Srbi in Srbijo.

Kdor je prisostvoval skupščinski seji v ponedeljek, se je moral zgražati, kako se neresno tretirajo važne stvari in kako se zlorablja elementarne nesreče. G. Sušnik, podpredsednik Jugoslovanskega kluba je predložil po pričetku seje nujen predlog, naj se oškodovancem v Sloveniji in drugih krajih države takoj nakaže podpora 20 milijonov dinarjev (ob tej priliki gospoda niso računali kakor navadno — v kronah) in več, ako je potrebno. **Ta nujni predlog ni bil podpisan, kakor predpisuje poslovnik narodne skupščine in je bil predložen, ko se je seja že pričela.** Torej, g. predsednik bi ga mogel po poslovniku odkloniti. On pa tega ni storil, temveč je, četudi je bil zaposlen s predsedovanjem, poslal predlog po tajnikih vladi s prošnjo, naj se izjavi, ali je za nujnost, in naj ga takoj prouči.

Ker se nujni zakonski predlogi rešujejo za pet dni, je vlada izjavila po ministru za javna dela, da posveča temu vprašanju polno važnost, da je pripravljena, čim prej in nujno pomagati onim, ki so trpeli vsled poplave. Za to pa ji je treba časa, da dobi uradna poročila, nakar bo takoj in radevolje storila vse, kar je mogoče, toda nujnost odklanja iz teh formalnih razlogov.

Sedaj se je zgodilo, kar noben pameten človek ni mogel pojmiti. Klerikalci so pričeli kričati kakor besni, udarjati s pestmi po klopih, — nastal je peklenški hrup, vsled česar poslanci niso mogli niti spoznati, o čem se glasuje. Naravno je, da so jim takoj sekundirali nekateri demokrati in zemljoradniški poslanci ter pretvorili parlament v pravi semenj. Toda na hvalo hladnokrvnosti in razumevnosti vlade, predsednika narodne skupščine in članov večine, se je stvar vseeno dobro izvedla tudi v splošno zadovoljnost.

Ali pa je bilo vsega tega treba?

Predvsem člani kluba g. Korošca (v ponedeljek se je opazilo, da ga ni bilo tu!) niso smatrali za potrebno, da bi prej obvestili vlado, predsednika narodne skupščine, in eventualno tudi načelnike parlamentarnih skupin o tem predlogu ter poskrbeli,

da pride do sporazuma. Če jim je bilo kaj na uspehu, bi ga mogli doseči samo tako. Izgleda pa, da je bilo njim to samo sredstvo, da trgujejo z narodno nesrečo. Oni so napravili nelojalen izpad, kakršni ni zaznamovan v analih parlamenta. Razen tega so kršili tudi poslovnik. Smešno je, ako se v zakonskem predlogu zahteva nujna pomoč za — popravo železnic, mostov in cest, ker spada to v delokrog resortnih ministrov!

Da je bil to izpad, nas prepričuje tudi ta okoliščina: Gospoda iz kluba g. Korošca je čula zjutraj na železnici, da sta došla v Belgrad bivša narodna poslanca dr. Šimrak in Barič, člana njihove stranke. Oni so dobro vedeli, da prihajata ta gospoda njihova somišljenika v Belgrad, da posredujeta v isti zadevi za Zagreb, ki je istotako trpel od poplave in kjer je, kakor izgleda, nujna pomoč mnogo potrebnejša in nujnejša kakor v Sloveniji.

Ali ni bilo morebiti to pravi razlog izpada k jurišu in pisanja predloga na hitro roko, proti predpisu poslovnika, brez podatkov, potrebnih opisov in poročil, brez dvajset podpisov, pri čemer se je opustila pravočasna izročitev, t. j. pred začetkom seje, g. predsedniku, da si se je seja pričela poldrugeto uro kasneje? Ako je bilo gospodi do iskrene pomoči in uspeha, zakaj niso uporabili priliko ter predložili zadevo tudi na seji načelnikov skupin, v kateri so tudi oni sodelovali in radi katere se je seja narodne skupščine pozneje pričela? Zakaj so napravili iz te narodne nesreče, ki je nam vsem enako sveta, neko posebno in tudi strankarsko vprašanje? ... Ali je bilo vse to potrebno, če je bilo gospodom predlagateljem na srcu pomoč onim, ki so trpeli od poplave? Kako jim bodo oni hvaležni, ko bodo čuli pravo resnico?!

Z ozirom na to netaktno, pa tudi nehumano trgovanje z nesrečniki, ki so oškodovani, sta bila mnogo bolj taktična in lojalna njihova tovariša iz Hrvatske gg. dr. Šimrak in Barič, ki sta obšla vse merodajne kroge in hodila po pravem potu. Zato uspeh ni izostal.

Nesreča bi nas morala zblížavati, a ne razdvajati. Nemoralno je, uporabljati celo elementarne katastrofe v sebične in osebne namene.

V navedenem sta dovolj jasno označena delo in sposobnost poslancev Jugoslovanskega kluba. K članu belgrajvske „Samouprave“ ni mnogo pristaviti, ker je iz njega določno razvidno, da je Jugoslovanski klub moral v zadevi podpora oškodovancem od poplav naravnost sramotno vlogo.

Vladna akcija za poplavljenе kraje.

V soboto sta došla v Ljubljano minister za notranje zadeve Milorod Vujičić in minister za izenačenje zakonov Marko Trifković, da pregledata škodo zadnje poplave v Sloveniji. Spremljal ju je načelnik v notranjem ministrstvu dr. Svetek. Že v brežiškem in celjskem okraju sta si ministra dala poročati o škodi in poplavi po tamošnjih okrajnih glavarjih. Ministra sta jima izročila večje denarne zneske, da jih razdelita med ponesrečence kot prvo pomoč. V soboto popoldne sta odšla v avtomobilih na Planino, da si ogledata poplavljenе kraje. Na več mestih sta osebno delila prvo denarno pomoč. V nedeljo sta se ministra s posebnim vlakom odpeljala na Gorenjsko. Po uradnih ugotovitvah znaša škoda na cestah, prehodih, porušeni mostovih, poplavljenih poljih, izpodkopanih bregovih, hišah, odplavljenih pridelkih itd. 18 milijonov dinarjev. Na Gorenjskem so trpele ceste, pota in mostovi, na Barju in Notranjskem polja, njive, hiše in pridelki. Človeških nesreč ni bilo. Pri Podnartu je Sava odplavila kakih 200 metrov tamošnjega nasipa. Delavci drž. železnice so vzpostavili železniški promet s provizornim nasipom, ki se na strani Save v kratkem zavaruje z betonsko skarpo, ob kateri bo nato napravljena nova, stalna žel. proga. Železnica ima 4 do 5 milijonov dinarjev škode, in sicer na šestih objektih pri Podnartu, Hrušici (nasip), pri Dovju, pri Bistrici (most) itd. Pri Podnartu sta ministra ogledala popravljajna dela. Ogledu pri Podnartu sta prisostvovala tudi okrajni glavar Kranjski in župan ter zastopnik velike tekstilne tvornice, kojih gradnje so bile mestoma težko poškodovane. Od Podnarta dalje so se z železniškega voza opazili porušeni mostovi, poplavljeni bregovi, odnešena zemlja, drevje, les itd. Ista slika se je nudila do Dovjega in nato do Bohinja. V Radovljici se je komisiji, ki je spremljala ministra pridružil radovljiški okrajni glavar dr. Vodopivec, ki je razlagal škodo svojega okraja. V Bohinjski Bistrici je ministra posetil tamošnji župan ter ju povabil na ogled poškodovanih krajev. Na povratku sta se za kosilo ustavila v domu konzula gosp. dr. Shwegla v Gorjah. V ponedeljek sta se ministra odpeljala v spremstvu načelnika dr. Svetika in vodje pokrajinske uprave Kremenška z avtomobilom na

Barje in pregledala poplavljeni kraje. Ministra sta povsod obljubila pomoč vlade in zagotovila prebivalstvu, da se bosta zavzela z vsemi močmi, da se mu bo škoda povrnila in da se bodo upoštevale želje prebivalstva glede regulacije, kolikor bodo pač dopuščala finančna sredstva. Najhujše prizadetim sta tudi takoj izplačala manjše podpore za prvo pomoč. Ministra Vujičić in Trifković sta se nato odpeljala v spremstvu načelnika Svetka z avtomobilom čez Dob in Trojane v Celje, da se uverita na licu mesta o škodi, ki jo je naredila povodenj v Savinjski dolini. Ministra sta si ogledala na licu mesta škodo, ki jo je napravila poplava.

Notranji minister Vujičić je izjavil, da je njegovo potovanje v družbi z ministrom Trifkovićem imelo namen v prvi vrsti nakazati najnujnejšo denarno pomoč tistim, ki so ostali brez kruha in krova, in v drugi vrsti pa pregledati, v čem obstojajo in kako visoke so po povodnji povzročene škode. Le malo ljudi je ostalo brez vsakih sredstev, zato pa so tem večje poškodbe na raznih prometnih objektih, osobito na mostovih, cestah, železniških progah in na ozimih. Kar se tiče ozimne in drugih poljskih pridelkov, nista mogla dobiti jasne slike o obsegu škode, ker se isti nahajajo pod snegom, ki je še po poplavi zapadel, ali pa so še pod vodo. Minister je izjavil, da bo vlada ukrenila vse potrebno, da se poškodovani ali porušeni objekti popravijo in vsled povodnji promet čim prej spravi v normalen tir.

Politični pregled.

Finančni odbor je pred dnevi sprejel proračun ministr. za agrarno reformo. Minister dr. Simonovič je ob tej priliki imel daljši ekspeze, v katerem je navajal nekatere statistične podatke o uspehih dosedanje kolonizacije v prečanskih krajih oziroma v Južni Srbiji. Med drugim je minister za agrarno reformo omenil, da se je v Sloveniji razdelilo med 17.225 družin 24.332 oralo zemlje. Tekom debate je dalje minister pripomnil, da je ministrstvo za agrarno reformo smatralo za umestno predložiti odboru dopolnilni predlog za izplačilo „haka“ muslimanskim veleposestnikom v Južni Srbiji v znesku 20 milijonov dinarjev in da je treba stroške za kolonizacijo v Južni Srbiji znižati za 5 milijonov. V razpravi o proračunu zunan. ministrstva je dr. Ninčič izjavil, da bo organiziral našo

propagando v inozemstvu. Doslej za to ni imel kredita. Kar se tiče Albanije, je izjavil, da želi naša vlada konsolidacijo in napredka sosednje države, ker se tam nahaja mnogo naših prijateljev. Prav tako želimo urejenih razmer z Grško in konsolidacije v tej državi sami. Na Bolgarsko gledamo objektivno in hladno, ker ne moremo razumeti, da prihajajo iz Bolgarije komite, ki naš narod napadajo kot živino. Z Mažarsko smo hoteli urediti vseča vprašanja in smo v tem deloma tudi uspeli. V zunanji politiki smo se zelo približali Franciji, ker tako zahtevajo naše koristi. Z Nemčijo se vrše razgovori o odškodnini. Izgleda da hoče Nemčija gaziti pravice naših državljanov. Avstrija na Koroškem odvarja šole za naše državljane. V notranje razmere Rusije se nismo nikoli mešali. Glede reškega vprašanja se sedaj nahajamo v stagnaciji in je položaj isti, kakor je bil pred prihodom generala Giardina. Brez sporazuma z nami se reško vprašanje ne more rešiti.

Narodna skupščina je izvolila pretekli teden odbor za proučevanje zakonskega predloga o pomoči oškodovancem po poplavi v Sloveniji in Hrvatski. Za predsednika je bil izbran g. dr. Niko Subotič, za podpredsednika g. Gostinčar, za sekretarja pa g. Salih Bajič. Na seji tega odbora 11. t. m. je minister za kmetijstvo Krsta Miletič pristal na to, da se zakonski načrt sprejme v načelu, a da se specialna debata odloži, dokler ne dospe poročila komisij o obsegu škode. Glede izsuševanja ljubljanskega barja, regulacije Ljubljane in njenih dotokov je izjavil, da pojde vsem tozadevnim stremljenjem na roko. Odbor je sklenil, da naprosi vlado, naj takoj izplača en milijon dinarjev kot prvo podporo oškodovanim po poplavi. Nadalje se je sklenilo, da odpotuje minister v spremstvu zastopnikov posameznih klubov na lice mesta, da osebno oceni škodo, ki so jo povzročile povodnji. Večina je nato pristala. Te parlamentarne skupine odpotujejo v petek v Zagreb.

Ker je vlada uvidela, da rednega državnega proračuna narodna skupščina ne bo rešila do novega leta, je predložila skupščini zakon o proračunskih dvanajstlinah za januar, februar in marec. V novih dvanajstlinah se dovoljuje vladi kredit 200 milijonov dinarjev za oživetvorjenje uradniškega zakona in za predujme uradnikom. Razen tega je odobren vladi naknadni kredit v znesku 26 milijonov 495.230 Din za izplačevanje dolgov invalidom za maj in junij t. l. V čl. 21. predloženega zakona se

odobrava sklep vlade od 26. novembra, v smislu katerega se koncem tega leta izvrši začasno izplačilo draginskih doklad državnim uradnikom. Ministru notranjih del je dovoljen naknadni kredit 4.652.000 Din, vladi pa naknadni kredit 21 milijonov v zaupne svrhe. Za oškodovance po poplavi na Hrvatskem in v Sloveniji je odobren kredit 6 milijonov Din. Iz finančnega zakona je prevzeta v nove dvanajstine odredba o sporazumu, zaključenem 19. marca t. l. v Rimu glede Južne železnice. Čl. 27. predvideva pooblastitev, da lahko država odkupi južne železnice za 850.000 zlatih frankov s pripombo, da se plačilo lahko izvrši v dinarjih.

Reka. Zunanji minister dr. Ninčič je izjavil te dni glede Reke, da stoji vlada na bazi ranalske mirovne pogodbe in da nikdar ne bo dopustila aneksije po Italiji. Vlada namerava pričeti z Italijo nova pogajanja in računa na končni uspeh. Delta in Baroš sta in ostaneta jugoslovanski luki.

Bolgarija. Dne 9. t. m. se je v Sofiji otvorilo prvo zasedanje novega sobranja. Kralj Boris je prebral prestolni govor, kjer je pozval ves narod k resnemu in vztrajnemu delu, ki bo edino zamoglo usmeriti državo proti novim potom napredka in blagostanja. Nadalje je kralj obžaloval zmoto nekaterih krogov, ki so hoteli z zločinsko lahkomišelnostjo vreči domovino v drž. vojno ter povdaril, da je ustalitev notr. položaja Bolgarske posledica stališča vlade napram velevlastim in sosednim državam. Zunanja politika Bolgarske stremi po vestni izpolnitvi mirovnih pogodb in po ustalitvi odnošajev dobrega sosedstva, ne da bi bili seveda pri tem kršeni interesi in dostojanstvo domovine. Končno se hoče Bolgarska povzpeti do činitelja miru in reda na Balkanu in v veliki družini kulturnih narodov sploh. Na koncu svojega govora je kralj Boris naštel zakone, ki bodo predloženi predsedništvu sobranja. Najglavnejši med temi se tičejo ravnovesja v državnem proračunu, preuredbe davčnega sistema, okrepitve socijalnega miru in gospodarskega napredka.

Sporazum med Jugoslavijo in Bolgarijo. Pretekli teden je bila podpisana pogodba, sklenjena med našo in bolgarsko delegacijo na podlagi notranjih, ki so se vršila minuli mesec v Sofiji. Pogodba vsebuje sledeče najvažnejše točke: Bolgarija se obveže plačati odškodnino za med vojno v Srbiji izvršene rekvizicije v znesku 300 milijonov levov, plačljivih po sklenjenem sporazumu v 4 let-

nih obrokih, polovico v gotovini, ostanek pa v živilih in premogu. Kraljevina SHS se obveže, da ukine sekvestre nad imetjem bolgarskih državljanov in ga izroči lastnikom odnosno njih pooblaščenecem. Emigrantom se omogoči povratak v domovino, pod pogojem, da se obvežejo, da postanejo lojalni državljani in spoštujejo državne zakone. Do rešitve državljanstva onih, ki so se izselili v Bolgarijo po bukareškem miru letu 1913, smatra kraljevina SHS te ljudi za svoje državljane, dočim je smatrati one, ki so emigrirali pred bukareštanskim mirom, za bolgarske podanike. Nadalje so določene nekatere olajšave v medsebojnem carinskem prometu ter nekatere podrobnosti glede bolgarskim podnikom kot tihotapsko blago zaplenjenih vrednosti.

Nemčija. Nova nemška vlada je končno prejela od državnega zbora zahtevani pooblastilni zakon. Pri glasovanju je bilo oddanih 332 glasov. Za zakon je glasovalo 313, proti pa 18 poslancev; en poslanec se je vzdržal glasovanja. Nato je bilo proti glasovom nemških nacionalcov in komunistov sklenjeno, da se državni zbor do 31. januarja 1924 ne sestane več.

Vojaška vstaja v Mehiki. Poveljnik brodovja mehikanskega zaliva, poveljnik mornariških strelcev in general Sanchez so poslali mehikanskemu predsedniku Obregonu poslanico, kjer izjavljajo, da hočejo braniti državne ustanove, ki jih Obregonova vlada ogroža ter tako krši suverenost držav in ne prepušča zakonodajnim organom svobode pri njihovem poslovanju. Dve koloni vstaških vojakov po 6000 mož sta odpotovali 6. decembra v smeri proti glavnemu mestu. Najbrže se jih čete predsednika ne bodo upale napasti. Drugih 15.000 vojakov je pripravljenih v Vera Cruzu. Vse strategične točke so bile ojačene. Predsednik Obregon je izjavil, da bo udušil vstajo z železno roko. Nadaljne vesti poročajo, da se je to vojaško gibanje razširilo že na devet držav, med temi tudi v Jalissu, Sinalu, Doneri, Toluci in na vso pokrajino petrolejskih vrelcev. Redne čete so že prišle v dotiko z uporniki. 15 mehikanskih poslancev je prišlo v Vera Cruz, kjer bodo sklicali kongres, ki bo najbrže izvolil začasno novega predsednika. Poročila iz New Yorka pravijo, da so redne čete razorožile vstaše ter udušile gibanje.

Poravnajte naročnino!

Volitve na Angleškem.

Pri volitvah na Angleškem so doživeli konservativci občutno izgubo. Dobili so 254 mandatorov ter so nazadovale za 92 mandatorov, liberalci so dobili 152 mandatorov ter so napredovali za 35 mandatorov, delavska stranka (Labour Party) pa je dobila 192 mandatorov in je napredovala za 48 mandatorov. Ostale stranke so dobile 15 mandatorov.

Volilni program vodje konservativcev, dosedanjega ministr. predsednika Baldwina, ki je temeljil na kompromisu med sistemom varstvene carine in prosto trgovino, se ni obnesel in ga je večina angleških volilcev odločno odklonila. Jasno je, da bo prva posledica izida angleških volitev demisijska Baldwina, ki gotovo ne bo več načeloval vladi v slučaju, da bi bili konservativci v njej še zastopani. Tudi največji nasprotnik konservativcev Lloyd George je doživel poraz.

Kakor poročajo namerava Baldwin predlagati kralju, naj poveri sestavo vlade delavski stranki oziroma njenemu voditelju Ramsay Macdonaldu. Ker pa je volilni izid tak, da nima nobena stranka absolutne večine in ker se mora v vsakem slučaju sestaviti koalicijska vlada, je malo verjetno, da bi bila poverjena sestava vlade Macdonaldu, ker delav. stranka bržkone ne bo hotela iti v koalicijo z liberalci, ki prihajajo v tem pogledu edini vpoštev in ki so ravnotako malo navdušeni za tako koalicijo. Ni verjetno, da bi se liberalci sprijaznili z glavno točko programa delavske stranke, ki zahteva oddajo premoženja.

Veliko bolj verjetna je koalicija med liberalci in konservativci ter je pričakovati, da bo v tem slučaju novi ministrski predsednik iz vrst konservativne stranke.

Izid angleških volitev je zbudil v inozemstvu mnogo zanimanja, zlasti v Nemčiji. Nemško časopisje izraža odkrito veselje nad porazom Baldwina in konservativne stranke, ki ga smatra za obsodbo angleške zunanje politike za časa Bonar Lawa in Baldwina, ki je bila napram Franciji lojalna. To pa je samo deloma resnično. Zunanje politične točke volilnega programa konservativne stranke niso bile glavni vzrok njene izgube, pač pa je bila Baldwinova varstveno-carinska politika, s katero se je zadel v pereče mesto angleškega narodnega gospodarstva. Vsekakor je bil Baldwin preslab, da bi mogel izvesti boj proti nekaterim temeljnim načelom angleške proste trgovine.

Najsi bo nova vlada sestavljena začasno samo iz konservativcev ali

pa na podlagi koalicije med liberalci in konservativci, vsekakor bo morala tudi nadalje zasledovati zunanjo politiko, ki temelji na mirovnih pogodbah in zvestobi antanti.

Vsi poizkusi Lloyd Georgea in njegovih naslednikov za osamosvojitve od antante ter preokreniti evropsko kontinentalno politiko v angleškem zmislu so se doslej ponesrečili. Treba je samo pomisliti na ponesrečeno in neoficijelno moralčno podpiranje Nemčije v njenem pasivnem odporu v Poruhrju. Neuspehi angleške zunanje politike so v tem pogledu vsekakor ustvarili prepričanje, da se interesi Anglije na kontinentu zavarovani le v sodelovanju z zavezniki. Kar se tiče angleške zunanje politike ni zato pričakovati nobenih posebnih izprememb.

POLITIČNE VESTI.

+ **Odgovornost za pisavo „Slovenca“ in „Domoljuba“** nosi Katoliško tiskovno društvo, ki je lastnik teh listov in brez čegar dovoljenja se ne sme ničesar napisati, kar bi ne bilo v namenih tega društva. Predsednik odbora Katoliškega tiskovnega društva je bil pred vojno, med vojno in po vojni prošt g. Andrej Kalan. Kat. tiskovno društvo ni nikdar nikomur odstopilo pravico razpolaganja z listoma „Slovenec“ in „Domoljubom“, tudi tiste čase ne, ko je prinašal „Slovenec“ pesmice, kakor „S kanonom vas pozdravimo, oj Srbi, dom hladen vam postavimo ob vrbi.“ V neki polemiki radi „Slovenčevega“ avstrijskega patriotizma med vojno s „Samoupravo“ in nekaterimi slovenskimi listi, je zapisal pretekli teden Slovenec, da je prinašal pesmice, ki so bile navedene vsebine, pod ero dr. Šusteršiča. Gospodje od „Slovenca“ prav dobro vedo, da dr. Šusteršič kot deželni glavar kranjski ni pesmic koval, niti ni bil nikdar odgovoren za pisavo „Slovenca“, ker ni bil nikdar v odboru Kat. tiskovnega društva, vendar pa hočejo v svoji hinavščini zvaliti krivdo za svojo pisavo proti Srbom na ljudi, ki niso imeli na pomanjkanje srčne kulture pri „Slovenčevi“ gospodi nobenega vpliva. Mi ugotavljamo še enkrat, da je bil predsednik odbora Kat. tiskovnega društva tudi med vojno prošt g. Andrej Kalan, nikdar pa ni bil dr. Šusteršič, na katerega se hinavsko sklicuje pošteni „Slovenec“.

+ **Vojaška diktatura in radikalci.** Belgrajske »Novosti« so sprožile predlog, naj bi se pri nas uvedla mešana meščansko-vojaška diktatura.

ra. »Samouprava« kot glasilo radikalne stranke pa zavrača tak preilog, češ da bi pomenjala njegova izvedba kršitev ustave.

+ **Ne bodo še sedeli v vladi.** V gotovih presledkih se pojavljajo v časopisju vesti, da se poslanci SLS pogajajo z vlado glede vstopa v vladno večino. Tudi zadnje dni so poročali listi iz Beograda, da so se vršili neobvezni razgovori radikalnih prvakov z poslanci Jugoslovanskega kluba glede vstopa v vlado. Do sporazuma seveda ne pride, ker ponuja vlada po vestih iz krogov SLS samo upravno avtonomijo Slovenije, ne pa tudi zakonodajne. Kakor pa vse kaže, resnih pogajanj sploh ni bilo. Iz vseh vesti se vidi samo tajne želje voditeljev SLS, ki so se že precej naveličali bridkega kruha opozicije, toda — grozdje je še prekislo.

+ **Zavezniki.** Komunistom, ki so izstopili iz ljubljanske magistratne večine, očita »Slovenec«, da so se prodali demokratom, komunistični »Glas svobode« pa očita obč. svetniku iz vrst SLS, da stoje pod vplivom demokratov, katerih interese branijo, kadar je treba nastopiti proti koristim delavstva. Tako si nekdanji zavezniki ponujajo drug drugemu demokratsko zavezništvo, ki se ga pa seveda očito branijo. Mnenja pa smo, da bi se vsakdo izmed teh treh strank zvezal z bogvekom, če bi mogel tako uničiti drug drugega.

INOZEMSKÉ VESTI.

+ **Javorina priznana Čehoslovaški.** Stalno mednarodno razsodišče v Haagu je glede spora med Čehoslovaško in Poljsko v vprašanju Javorine izreklo, da je bilo vprašanje rešeno že z odločitvijo poslaniške konference z dne 28. julija 1920, ki definitivno ureja obmejna vprašanja ter da sklep poslaniške konference iz leta 1922., na katerega se opira Poljska, ni veljaven. Prva odločitev poslaniške konference je precizna. Mednarodno sodišče pravi v svoji razsodbi: 1. Odločitev poslaniške konference z dne 28. julija 1920 je končnoveljavna in ureja vprašanje suverenitete Javorine in njene okolice. 2. V tej odločitvi določene meje se dajo v polnem obsegu izvesti in 3. modifikacije se smejo izvršiti samo v zipskem ozemlju po določilih pravno priznane sklepa. S to razsodbo je Javorina, ki je tvorila doslej glavno točko nesporazuma med Čehoslovaško in Poljsko, stalno priznana prvi državi.

+ **Goriški nadškof dr. Sedej se umakne.** V zadnjem času tržaški »Piccolo« ostro napada goriškega škofa Sedeja ter mu predbaciva, da podpira jugoslovansko propa-

gando. Rimski »Messaggero« celo doznava, da se je škof Sedej odločil, umakniti s škofovskega mesta in napraviti mesto Italijanu, ki bo všeč fašistom.

* **Šolske sestre pregnane iz Idrije.** Iz Idrije so morale oditi zadnjega novembra šolske sestre, ki so 8 let oskrbovale idrijski otroški vrtec, v katerega je pohajalo vsako leto nad 100 otrok, ker jim vlada ni hotela priznati italijanskega državljanstva. Otroški vrtec in gospodinjski tečaj, katere so oskrbovale in vodile šolske sestre, so bili zlasti v povojni dobi za Idrijo velike važnosti.

* **Polom tržaške banke.** Banka »Credito Generale« v Trstu je ustavila izplačevanje. Banka se je nahajala že dalje časa v finančnih stiskah. Pasiva banke znašajo okoli tri milijone lir.

* **Omejitev priseljivanja v Ameriko.** Po vestih iz Washingtona se bo kongresu predložil zakonski načrt, po katerem se bo priselitev v Ameriko še bolj omejila. Triodstotna priseljeniška kvota na podlagi cenusa iz leta 1900. se bo znižala na 2 odstotka iz cenusa iz leta 1890.

DNEVNE VESTI.

— **Cenjene naročnike,** ki so z naročnino zaostali, prosimo, da jo ta mesec zanesljivo poravnajo, da bomo mogli račune zaključiti. Kdor nima položnice, naj piše na upravništvo, da mu pošlje drugo. Upravništvo.

— **Glavni odbor vodne zadruge** za osušitev ljubljanskega barja je vladi poslal spomenico, ki pravi med drugim: Izvanredno dolgotrajno deževje je spremenilo ljubljansko barje v jezero in napravilo Barjanom ogromno škode, o čemur se je visoka komisija ministrstva sama prepričala na licu mesta. Vzrok poplave ni samo dolgotrajno deževje, temveč v prvi vrsti dejstvo, da še niso dovršena regulacijska dela v glavnem odvodniku reki Ljubljanici, niti osuševalna dela na ljubljanskem barju. Glavni odbor vodne zadruge za osušitev ljubljanskega barja, ki je zakoniti zastopnik interesov posestnikov na ljubljanskem barju in čegar naloga je po zakonu z dne 23. avgusta 1877 izvesti osušitev in melioracijo celega ljubljanskega barja, se prilikom katastrofe, katera je zadela barjansko ozemlje, obrača na vlado s prošnjo, da poleg podelitve takojšnje gnotne podpore po povodnji prizadetim Barjanom merodajni činitelji posvetijo vso pažnjo perečemu vprašanju, kako s takojšnjim nadaljevanjem regulacijskih in melioracijskih del na ljubljanskem barju omiliti žalostni položaj Barjanov. V to svrho prosi glavni odbor: 1. da se takoj dovolijo izredni krediti za do-

vršitev le na pol dodelane regulacije rek Ljubljanice. Ker so barjanski interesi za dosedanja dela že mnogo prispevali k stroškom in so po zadnji katastrofi prehudo prizadeti, naj bi se jih pritegnilo k prispevanju s čim najnižjim odstotkom; 2. da se takoj dajo barjanski vodni zadrugi na razpolago vsi za nadaljevanje regulacijskih del potrebni stroji (bagerji itd.) iz reparacij, ker je vojna preprečila dovršitev regulacije Ljubljani in pokvarila ter uničila mnogo že dograjenih naprav; 3. da se vnese v redni proračun stalna postavka »Za regulacijo Ljubljani«, in to že v proračun za leto 1923-24. Če pa slednje iz tehničnih ozirov ne bi bilo mogoče, naj pristojno Ministrstvo določi čim najvišjo svoto iz pozicij za regulacijo rek v Sloveniji za regulacijo Ljubljani; 4. da se iz kredita za melioracije določi in nakaže barjanski vodni zadrugi čim izdatnejši državni prispevek za detaljna melioracijska dela na ljubljanskem barju. K temu se pripominja, da obsega barjansko ozemlje nič manj nego 16.000 ha; 5. da se nakaže imenovani vodni zadrugi iz kreditne postavke »Pomoč vodnim zadrugam« čim večja podpora.

— **Občinske volitve v Gornjem Logatcu.** V nedeljo so se vršile v Gornjem Logatcu občinske volitve. Od 240 volilcev se je udeležilo volitev 201, t. j. 83 odstotkov. Za SLS je bilo oddanih 76 glasov in je dobila 3 odbornike, za JDS pa je bilo 125 glasov ter je s tem dobila 6 odbornikov. SLS je imela tudi v prejšnjem občinskem odboru 3 zastopnike.

— **Železniško ravnateljstvo v Ljubljani.** Prometni minister dr. Velizar Ganković je izjavil, da je konferenca, ki so se je udeležili poleg ministra in ravnatelja zagrebške direkcije državnih železnic tudi zastopniki državne uprave južne železnice, sprejela sklep, da se v Ljubljani osnuje samostojno železniško ravnateljstvo namesto dosedanjega inspektorata državnih železnic. Temu novo ustanovljenemu ravnateljstvu državnih železnic se dodelijo v upravo nastopne proge: Rakek - Ljubljana - Zidani most - Maribor - Špilje, Pragersko - Kotoriba, Maribor - Prevalje, Zidani most - Zaporešič, Gornja Radgona - Ljutomer, Grobelno - Rogaska Slatina, Ljubljana - Vrhnika, Slov. Bistrica - Slov. Bistrica mesto, Poljčane - Žreče, Ljubljana - Jesenice - Planica, Jesenice - Bohinjska Bistrica, Ljubljana - Kamnik, Ljubljana - Novo mesto - Karlovec, Grosuplje - Kočevje, Trebnje - Št. Janž, Novo mesto - Toplice, Kranj - Tržič, Celje - Dravograd, Murska Sobota - madžarska meja, Čakovce - Dolnja Lendava, Zagrebška direkcija dobi od prejšnje južne železnice po tej razdelitvi v svoje področje

proge: Zaprešić - Sisak in Barč - Pakrac. Celokupno omrežje nove ljubljanske direkcije bo znašalo 1120 km.

— „Radikal“, glasilo Štefanovičeve skupine radikalne stranke, je začel zopet izhajati. Tiska se v Hrovinovi tiskarni v Ljubljani.

— **Kmetijski pouk po deželi.** Oddelek za kmetijstvo priredi v drugi polovici meseca decembra sledeča predavanja: V nedeljo, dne 23. decembra: 1. Suhor, o živinoreji, Konda. 2. Mojstrana, o živinoreji in planšarstvu, Sustič. 3. Besnica, o živinoreji, Hladnik. 4. Begunje pri Lescah, o mlekarstvu, Pevec. 5. Bloke, o gnojenju, Zdolšek. 6. Zagorje ob Savi, o čebelarstvu, Okorn. 7. Novomesto, o kmetijstvu, Pavlica. V sredo, dne 26. dec. Šmarčna pri Boštanju, o sadjarstvu, Ambrož. V petek, dne 28. dec. Metlika, o združništvu, Konda. V nedeljo, dne 30. dec. Stična pri Višnji gori, o sadjereji in o naobrazbi kmeta, Jereb. Stražišče, o pridelovanju krme, Hladnik. 3. Lož, o travništvu, Zdolšek. 4. Tacen, o čebelarstvu, Okorn. 5. Slatina-Radenci, o kmetijstvu, Pavlica.

— **Prijeti ponarejevalci denarja.** Na Rakeku je obmejni policijski komisariat te dni zalotil pri preiskavi tržaškega vlaka večjo družbo razpečevalcev ponarejenih desetdinarskih bankovcev. Razpečevalci, italijanski državljani, so imeli pri sebi več falzifikatov ter so pri zaslišanju izjavili, da so jih prejeli v svrhu razpečevanja po Jugoslaviji od dobro organizirane družbe v Trstu, ki je izdelovala na debelo falzifikate, ki so jih potem arretiranci prenašali v Jugoslavijo ter jih na raznih krajih dajali v promet v velikih množinah. Naše politične oblasti so zaprosile italijansko kvesturo v Trstu, da uvede preiskavo o organizaciji falzifikatorjev.

— **Železniški promet Ljubljana-Jesenice.** Da se pospeši popravilo razdrte proge med postajama Kranj in Podnart, sta se odpovedala na progi Ljubljana-Jesenice do nadaljnjega z 8. decembrom t. l. vlak št. 914, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 11. uri 25 min. in dospe na Jesenice ob 13. uri 35 min., ter vlak št. 913, ki odhaja z Jesenic ob 10. uri 10 min. in dospe v Ljubljano gl. kol. ob 11. uri 57 min. Večerni vlak št. 918, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 18. 55 min., vozi le do Kranja in se vrača kot vlak št. 917 v Ljubljano gl. kol., kamor dospe ob 21. uri 45 minut.

— **Rusi se vračajo v domovino.** Ker je sovjetska vlada razglasila splošno amnestijo, so se začeli ruski begunci vračati v svojo domovino. Meseca novembra je odšlo iz naše države nad 700 Rusov, ki so vsi preko Carigrada odpotovali v Odeso.

— **Regulacija Mure v Prekmurju.** Minister poljedelstva in voda je bil odredil posebno komisijo, ki je pregledala tok reke Mure pri Bistrici v Prekmurju. Komisija je

podala izjavo, da je treba takoj izvršiti regulacijo. Regulacijska dela so proračunana na 600.000 dinarjev. Z delom se prične prihodnjo pomlad.

— **Pregled gozdov v Sloveniji.** V ministrstvu za šume in rudnike je imenovana posebna komisija, ki bo imela nalogo, da v najkrajšem času pregleda gozdne komplekse v Sloveniji in sestavi natančno poročilo o stanju gozdov v Sloveniji.

— **Provizija od prodaje poštinih znamk.** Prodajalci poštinih znamk dobe od 1. januarja 1924 dalje 2 odstotka provizije.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarov.** tvrdke Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana Brešt. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Amerika In Evropa.

Ameriški predsednik Coolidge je poslal pretekli teden ameriškemu kongresu poslanico, v kateri je opredelil stališče ameriške vlade napram vprašanju notranjega in zunanega značaja. Značilne so izjave predsednika Zedinjenih držav glede stališča ameriške vlade napram Evropi, zlasti napram društvu narodov, poravnavi medzaveznih dolgov in odškodninskemu vprašanju.

Predsednik Coolidge je izjavil: Amerika se bo toliko vmešavala v evropske zadeve, kolikor bo to v njenem interesu. Evropa naj si pomaga na noge. Mi se brigamo za svoje zadeve, je rekel Coolidge, ohraniti hočemo lastne sile zase, skrbimo za interese svojih državljanov; toda priznamo popolnoma, da je naša dolžnost, pomagati drugim državam ter si obenem pridržujemo pravico, da nastopimo v trenutku in kraju, ki se bo nam zdel primeren. Radi tega je naša dežela končno veljavno zavrnila sprejem ter ratifikacijo pakta o društvu narodov. Nikakor nismo hoteli prevzeti odgovornosti, ki so jo prevzeli člani društva. Jaz ne predlagam nikake menjave glede te politike in tudi senat ne. Društvo narodov je za nas tuja organizacija; upamo, da bo koristna. Toda Zedinjene države nimajo nikakega razloga, da bi morale omejiti svojo prostost in neodvisnost delovanja s tem, da bi stopile v društvo. Tega osnovnega načela se bomo držali v vseh mednarodnih zadevah.

Glede mednarodnega razsodišča v Haagu je rekel Coolidge: 25 let smo bili člani mednarodnega razsodišča; dolgo vrsto let smo se trudili, da ustvarimo stalno svetovno razsodišče. Jaz sem za ustanovitev raz-

sodišča, ki bi veljalo za ves svet. To je stališče Amerike. O tem vprašanju bi morali razpravljati popolnoma svobodno, ne s političnega, ampak zgolj pravnega stališča, brez vsakih predsodkov.

Glede odnošajev med Združenimi državami in Rusijo je Coolidge izjavil: Naša vlada ne predlaga, da bi stopili v odnose z vlado, ki noče priznati mednarodnih obvez; jaz nočem nikdar predlagati, da bi barantali s svetimi pravicami človeštva, z namenom, da bi dosegli trgovinske koristi.

O poravnavi medzaveznih dolgov je izjavil: Dolg in obresti evropskih držav, razen Anglije, znašajo 7 milijard in 200 milijonov dolarjev. Angleški dolg znaša 4 milijarde in 60 milijonov. Jaz nisem za črtanje dolgov. Toda kljub temu nočemo igrati vloge tlačitelja, stojimo pa na stališču, da so finančne obveze med državami nekake trgovske obveze, ki jih je treba izpolniti radi časti in dobre vere. Poleg tega moramo čuvati naše terjatve napram Nemčiji in tudi zasebne terjatve naših trgovcev v Nemčiji. Radi tega imamo direktne interese na tem, da si Nemčija opomore. Mi želimo, da se civilizacija ustali in da človeštvo pride do primernega blagostanja. Nikdo ne more zanikati, da smo že veliko žrtvovali v ta namen; samo neplačane obresti, ki nam jih dolguje Evropa, znašajo več milijonov dolarjev vsak dan. Ponovno smo izrazili željo, da bi bila Francija plačana in da bi Nemčija zopet vstala. Nadaljevali bomo z dobrim delom, a ne potom sile, ampak potom prepričevanja.

Politični položaj na Balkanu.

„Il Corriere italiano“ je nedavno objavil neko poročilo iz Drača o političnem položaju na Balkanu. To poročilo je zanimivo in tudi značilno za sodbo italijanske javnosti o razmerah na Balkanu. Poročilo pravi:

„V Macedoniji se izvaja nasilno zatiranje elementov, ki zagovarjajo pravico neodvisnosti dežele. Močne kucovlaške kolonije so bile po srbski revoluciji nemilo masakrirane. Na tisoče beguncev je zapustilo domovino in našlo zavetišče v Rumunski, kjer so organizirali osrednji odbor, ki mu načeluje Toli Hagji Gogu. Ta je ustanovil tedensko revijo „Balkanski polotok“, ki se tiska v Bukarešti in je zelo razširjena po vsem Balkanu. Macedonski Kucovlahi imajo v Rumunski zelo močne zveze. V vseh družabnih slojih, v vseh državnih uradih je veliko število Ku-

covlahov iz nerešenih dežel. Politika, ki jo je vodila in jo vodi službena Rumunska, ima v njih največjega nasprotnika. Kucovlahi iz nerešenih krajev zagovarjajo politiko močnega sporazuma z Bolgarsko. V nekaj mesecih agitacije so dosegli velike uspehe in ni izključeno, da bo čez par mesecev propadla srbofilska in grkofilska politika vlade.

Kdor je poznan s skrivnostmi kucovlaške organizacije, zelo dobro ve, da se dela energično in hitro na zbiranju vseh kucovlaških sil in organizacij v Macedoniji, Pindu in Epiru pod skupno zastavo.

Glavni macedonski gospodarji, Srbi in Grki, so upali, da bodo obvarovali svoje suverensko gospodarstvo, ako jim uspe razbiti razne etniške elemente. Kucovlaški odbor pod vodstvom Toli Hagji Goguja, ki se bor, ki mu načeluje Toli Hagji Goavtonomijami posameznih delov, je otel prevladujočim možnost poslušati se gesla „Divide et impera!“

Prvi čin bukareškega odbora je bil sporazum z sofijskim odborom, ki je pod vodstvom Aleksandrova. Moramo ugotoviti, da obstoja med tema odboroma popoln sporazum za izvedbo skupnega programa. Nečuvna so nasilja Srbov in Grkov. Prvi so se izkazali zlasti v ozemlju Strumnice, kjer se je odkrila agitacija bolgarskih tolpa. Ker niso mogli poloviti dobro oboroženih in na boj pripravljenih vstašev, so se Srbi maščevali nad golorokim prebivalstvom. Požgali so cele vasi, a prebivalstvo deloma poklali, deloma pa odvedli v Kosovo in Bitolj, kjer so jih postavili pred sodišče. V času teh nasilstev niso ostale neprizadete niti vasi na albanski meji, dasi niso dale niti znaka, da se gibljejo. Muslimansko-albanski zastopnik je bil sredi belega dneva v Mitrovici predmet napada oborožene žandarmerije. Delovanje Grkov se je razvijalo zlasti v ozemlju Verije in ni bilo manj brutalno.

Iz številnih pojavov se more sklepati, da bo letošnja zima minula na Balkanu mirno. Macedonsko vprašanje, ki je najtežje in najostrejšo, tvori brez dvoma jabolko razdora. Jugoslavija in Grška sta zbrali čete na meji Bolgarske pod pretvezo, da podpira Bolgarska vstaše. Ta obdolžitev bi mogla imeti relativno podlago, ako se upošteva, da simpatizira bolgarsko prebivalstvo z vstaši. Ne drži pa, ako se upošteva da se boji vodijo na grškem in jugoslovanskem ozemlju in da pripadajo udeležniki teh bojev eni in drugi balkanski državi. Razen tega priznavajo tudi osebe, ki so v najtesnejših zvezah z vlado v Belgradu, da je položaj Jugo-

slavije zelo težak ne samo v Macedoniji, temveč v vseh krajih države. V Bosni n. pr. položaj ni nič lažji kakor v Macedoniji, a v Črni gori razvijajo veliko akcijo odbori, sestavljeni iz samih jugoslovanskih državljani. Toda vlada se tudi maščuje na družinah članov posameznih odborov. Belgrajska vlada je prisiljena pošiljati denar za upravne uradnike z aeroplani, ker se tega ne upa storiti z navadnimi poštami avtomobili niti tedaj, kadar jih spremljajo vojaki.

Po zelo zanesljivih vesteh je znano, da so kucovlaške kolonije v ozemlju Pinda izjavile, da imajo raje gospodarstvo Albanije kakor pa grško. V Albaniji uživajo njihovi sorojaki svobodo, se sprejemajo v državne službe ter se smatrajo za popolno ravnopravne.

Aleksandrov, glava, ki vodi vse macedonsko-bolgarsko gibanje, je človek velike energije. Svoji organizaciji v Bolgarski ter v bolgarskih krajih Jugoslavije in Grške je dal bojevit značaj. Iznenađenje od strani njegovih organizacij bo veliko za one, ki si domišljajo, da je sofijski komitet nesposoben za akcijo. Komitaške čete drže še danes v šahu zlasti jugoslovanske čete, ki ne poznajo njihove organizacije. One se pojavijo in izginejo, umaknejo ali povečajo svoj kontingent po potrebi in dokazujejo, da so njihovi kadri popolnoma organizirani in preskrbljeni z vsemi potrebnimi sredstvi za boj. Baje bo zima potekla v Macedoniji mirno radi prometnih težkoč, toda spomladi bo izbruhnilo usodno. Ni mogoče pomisliti, da bi tako močna organizacija ostala brez dela. Druga važna oseba bolgarsko-macedonskega komiteja je general Protogerov. On vodi delo odbora zunaj skupno z drugimi možmi, ki hočejo ostati v senci, kar je v takih slučajih predpogoj uspehov skupnega dela. Protogerov je brez dvoma ona vez, ki drži v stiku bolgarske komitaše z odbori v Belgradu in na Dunaju, v katerih so Hrvati, Slovenci, Bosanci, Črnogorci, Mažari in Rumuni. Ta grupacija predstavlja nad polovico Jugoslavije ter ima namen zrušiti sedanjí sestav v Jugoslaviji. Na koncu priporoča poročilo Mussolinijevi vladi, naj pazi na čas, ko bo izbruhníl požar, in da naj bo pripravljena.

Iz poročila se jasno vidijo tajne italijanske želje, ki se skrivajo za pretiravanji o razmerah na Balkanu in zlasti v Jugoslaviji.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

Naši gozdovi in lesna industrija.

Naša država je zelo bogata na gozdovih in pri tem bogastvu je udeležena Slovenija z znatnim delom. Poleg Bosne in Hercegovine, kjer pokrivajo gozdovi polovico površine in sicer 50.1%, je Slovenija na gozdovih najbogatejša pokrajina Jugoslavije, ker pokrivajo gozdovi 44.5% njene produktivne površine in in 41.8% celotne površine. V Sloveniji obsegajo gozdovi 677.686 hektarjev, med tem ko meri cela Slovenija 16.197 km².

Gozdovi v Sloveniji so po svojih lastnikih razdeljeni nastopno:

država	1764	0.26
verski zakladi	19333	2.85
občine in podobčine	5725	0.85
pokrajina	276	0.03
javni zakladi	276	0.03
cerkve in nadarbina	15123	2.24
zadruge	18122	2.68
fidejkomis	36609	5.40
zasebna last	580485	85.66

Lastniki se zopet dele po velikosti gozdov nastopno:

velikost	št. last.	imajo ha	v %
50—100 ha	293	18.756	2.8
100—200 ha	148	21.526	3.2
200—300 ha	57	12.305	1.9
300—400 ha	18	6.221	0.9
400—500 ha	6	2.787	0.4
500—1000 ha	25	17.775	2.6
od 1000 ha dalje	32	117.696	17.0

Torej ima 579 lastnikov 179.266 hektarjev gozdov, t. j. 29%, med tem ko je ostanek od 480.420 ha ali 70.9 odstotkov gozdne površine razdeljen med kakih 200 do 250.000 malih posestnikov, katerih gozdovi v največ slučajih niso večji od par sto metrov površine.

Ugodno dejstvo, da razpolagamo z bogatimi gozdovi in da imamo na drugi strani mnogo vodnih sil in tudi bogate premogovnike, ki dajejo gonilno moč, je vzrok, da se je v Sloveniji predvsem razvila lesna industrija, kar velja v splošnem tudi za vso Jugoslavijo.

Kako razvita je naša lesna industrija, dokazuje dejstvo, da smo imeli l. 1920. v Sloveniji 100 parnih in 1944 vodnih žag, od katerih jih je bilo 153 s polnim jarmom, 2015 navadnih jarmov, 3943 rezil in 1022 cirkularnih. Največ vodnih žag je v političnem okraju Slovenjgradec (= 16), Mariboru (202), Kranju (181), Konjicah (179) in Celju (159). Žag z električnim pogonom je malo, in imajo električni pogon samo večja industrijska podjetja, kjer so v zadnjem času pretvorili vodno silo v električno. V nekaterih krajih

kakor n. pr. na Pohorju ima skoro vsak srednji posestnik lastno žago za rezanje lesa.

Kar se tiče vrste lesa, ki se v Sloveniji predeluje, odpade pet šestin na mehki les in samo ena šestina na trdi. Skoro obratno razmerje pa je pri produkciji drv, ker odpadejo tri četrtine na trdi les, in samo ena četrtina na mehki. Oboje je razumljivo, ker prevladuje pri nas igličevje nad listnatim drevjem in se tudi igličevje lažje predela kakor pa trdi les.

Povprečno količino letne produkcije lesa v Sloveniji je težko tudi približno, še manj pa točno ugotoviti, vendar pa je znašala po precej točni kalkulaciji l. 1920 približno:

	drva	tehn. les
trdega	173.960 m ³	728.060 m ³
mehkega	860.120 m ³	275.640 m ³

skupaj 1.034.080 m³ 1.003.700 m³

Koliko se je od te količine porabilo za domačo potrebo in koliko se je izvozilo, je težko dognati, ker manjkajo zanesljivi podatki, dasi bi bilo to važnega pomena. Pred vojno je Slovenija izvozila letno okoli 450 tisoč ton, čemur bi odgovarjalo 750 tisoč kubičnih metrov.

Lesna industrija v Sloveniji se je po prevratu organizirala in predstavlja danes važen faktor v narodno-gospodarskem življenju. Poleg predelavanja lesa v rezano blago, se je pri nas odlično razvilo tudi mizarstvo, ki zaposluje znatno število ljudi. Razvija se tudi kemična izraba lesa, predelovanje v lepenko in papir, produkcija lesnega oglja itd. Glavna produkcija oglja je koncentrirana okoli Škofje Loke in Železnikov.

Vloga, ki jo igrajo naši gozdovi in lesna industrija v našem narodno-gospodarskem življenju je jako važna in se nikakor ne sme podcenjevati. Brez lesa bi bila Slovenija revna, saj je ponekod les edini dohodek naših ljudi. Že od več strani pa se je naglašalo, naj bi se večja pozornost posvečala popolni predelavi lesa doma, da se ne bi izvažal v tujino neobdelan les. Počasi se razvijajo razmere tudi v tej smeri ugodnejše in je le želeli, da bi se v tem pogledu delalo smotrenejše že iz stališča zaposlenosti naših ljudi.

GOSPODARSTVO.

g **Otvoritev denarnega prometa z inozemstvom.** S 1. januarjem bo odprt denarni promet z inozemstvom in sicer z Avstrijo, Madžarsko, Italijo, Švico, Nemčijo, Češkoslovaško, Francijo, Belgijo in Romunijo. Največja vsota, katero se bo moglo poslati v enem denarnem pismu iz naše države, ne bo smela presežati 500 Din. Denarne vsote iz omenjenih držav v našo državo ne bodo omejene. Pošiljatelj denarja iz naše države v omenjene tuje države bo moral dati na poštnem uradu izjavo, da denarno pismo ne presega vsote 500 Din. Finančno ministrstvo je ta denarni prometni načrt odobrilo, da se interesantom, ki pošiljajo vsote pod 500 Din, olajša promet.

g **Dohodki državnih gozdov** so bili v proračunskem letu 1922.—1923. razporejeni po gozdarskih podravnatelstvih sledeči: Zagreb 2.260.835 Din., Sušak 21.000 Din, Vinkovci 485.000 Din, Sarajevo 2.170.000,55 Din, Ajatin 1.817.275,55 Din, Ljubljana 447 tisoč 483,90 Din, Srbija 160.000 Din. Skupno 7.361.594,45 Din.

g **Prevoz jajc.** Generalna direkcija državnih železnic je izdala naredbo, da se pri nakladanju jajc v vagone predhodno pregledajo vsi zaboji, v katerih so vložena jajca, in da se vagoni prej ne plomblirajo, dokler šef postaje ne pregleda, kako so zaboji vtovorjeni.

g **Povišanje cene monopolnemu petroleju.** Uprava državnih monopolov je povišala ceno petroleju in to pri 100 litrih od 600 na 650 dinarjev.

g **Vanilijevi venčki.** Za to rabiš 30 dkg surovega masla, en četrt kg sladkorja, eno osminko kg mandelnov, pol kg moke, 1 jajce in vanilnega sladkorja. Ko si sladkor in surovo maslo dobro vmešala, prida polagoma vse navedeno. Napravi male venčke in jih pusti nekaj ur počivati. Potem jih speci v vroči pečici svetlo-rjavo, pečene potresi s sladkorjem.

g **Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji.** Po izkazu Narodne banke z dne 30. novembra 1923 smo imeli za 5.826.453,920 Din papirnatega denarja v prometu. Od zadnjega izkaza se je stanje povečalo za 28 milijonov 978.930 Din.

g **Vrednost denarja.** V Curihu velja 100 dinarjev 6 švic. frankov 52,5 centov. Na zagrebški borzi stane 1 dolar 86,50 do 87,50 dinarjev, 1000 avstr. kron 1,225 do 1,24 dinarjev, 1 napoleon-dor 340 dinarjev.

Tržne cene.

Živina. Dne 10. t. m. so bile v Zagrebu na sejmu nastopne cene za kg žive teže: voli I. 14—15, II. 13—14, III. 12—13, mlada živina 9—10, svinje pitane I. 26,25—28, II. 25—26,25, III. 20—22, teleta I. 22,5—23, II. 22—22,5, bosaanske buše 12—12,5, II. 11—11,5, III. 9 do 9,5, biki 16,25—17,5. Konji komad: kmetski

10.000—10.500, fijakarski 3500—5000. Na ljubljanskem sejmu pretekli teden so za kg žive teže plačevali: voli I. do 14,25, II. do 13, III. 9—11, krave za klobase okrog 8,75 Din. Plemenški prašiči, par, po 8 tednov stari, so veljali do 1000 Din.

Mast. Na zagrebškem trgu je zajamčeno čista prečiščena domača mast na debelo v sodčkih po 200 kg 38 Din kg, po 100 kg 38,25 Din kg, po 50 kg 38,50 Din kg. Soljena debela slanina 39 Din kilogram.

Krma. V Zagrebu je seno 100—115, otava 135—150, detelja 150 Din za 100 kg.

Les. Za blago s slavonske postaje so bile te dni nastopne cene: krastovi hlodi I. 2000 do 2500, II. 1300—1600, hrastovi hlodi za furnirje 3000—3500, hrastovina na zrcalni rez 4000—4500, hrastovo izbrano blago 5000 do 5500, hrastove deske do 5 cm 2000—2500, preko 5 cm 2200—2800, hrastovi buli 3000 do 3500, francoske dožice tisoč komadov 15.000 do 18.000, sirovi frizi ozki 1500—2000, široki 1400—1600, staffli 300—400, bukovi frizi 800 do 900, javorjevi hlodi I. 700—800, jesenovi hlodi I. 700—800, brestovi hlodi I. 450—550, mehko tesano blago 350—450, mehko žagano blago 600—700, hrastovi brzajavni drogi 60 do 80, jelovi 60—70, železniški pragi hrastovi 35—70, drva za kurjavo bukova I., vagon 2600—3000, II., vagon 2200—2400, za kurjavo mešana, vagon 2400—2700, oglje, vagon 9000 do 10.000 Din.

Vino. Na zagrebški vinski borzi so bile 5. t. m. sledeče cene: belo vino kmetsko, 8,25 odst., postavno Zagreb, 100 hl 3,75 (zaključek 3,25); belo vino, 11,5 odst., ab Zagreb, 4,5; staro belo, 11 odst., iz Subotice, 6; dalmatinsko belo in temno črno, 13—14 maligana, postavno molo Bakar, 37,50; dalmatinsko črno in belo, franko Zagreb, 47,50; novo belo in črno somborsko 6,50 (denar 4); črno dalmatinsko, franko obala Bakar, 11 do 12 maligana, iz Hvara, 40; črno dalmatinsko, franko obala Bakar, iz Šibenika, 37,5; belo dalmatinsko Opolo, franko obala Bakar, 11 do 12 maligana, iz Šibenika, 36,25. — V Belokrajini so cene na debelo po 5 do 6,50 Din za liter.

RAZNE.

r **Slonova večerja.** V velikem pariškem zverinjaku sameva tudi mlad slon, star 7—8 let. Nastanjen je v mali, leseni hišici. Pred kratkim se je slonček speč naslonil na zid svojega hleva. Pod slonovo težo se je zid udal in cela hišica podrla. No, slona to ni mnogo motilo. Poleg hišice je bila shramba živil, ki jih je slon kmalu zavohal. Razdrl je steno in se spravil k večerji. Snedel ni veliko. Zjutraj je manjkalo samo 2 soda fižola, 4 vreče čebule, 30 funtov braziljskih orehov in 100 kg krompirja. Po tej skromni večerji je zopet mirno zaspal.

r **Rodil se je brez klobuka.** V mestih se je zlasti med mladimi ljudmi

razvila navada, da hodijo brez klobuka. Vpraša nekega dne nekdo tovariša brez klobuka: »Zakaj pa hodiš brez klobuka po cesti?« — »Zato, ker sem se brez klobuka rodil,« mu je odvrnil tovariš. »Saj si tudi brez hlač prišel na svet,« ga je zavrnil prvi, »pa jih vseeno nosiš.«

r Draga pečenka. V kristalni palači v Londonu se je nedavno vršila gospodarska razstava, na kateri je bilo razstavljenih tudi več redkih eksemplarov domačih živali, ki so dosegli pri prodaji naravnost nezaslišane cene. Tako je bil prodan posebne vrste petelin za 100 funtov, par domačih zajcev za 40.000 frankov in ena rdeča podgana za 20.000 frankov.

r Koliko mesa porabijo Parižani. V pariških klavnicah se pokolje za domač konzum dnevno povprečno po 25.000 glav goveje živine. Ob praznikih naraste to število na 40.000 glav. Poleg tega se porabijo tudi ogromne množine svinjskega mesa, divjačine in rib. V našem denarju bi stalo vse meso, ki ga pojedjo Parižani v enem dnevu, okrog pol milijarde dinarjev.

r Na najvišjo goro na zemlji »Monte Everest« so skušali lansko leto splezati, a se jim vsled neugodnih vremenskih razmer ni posrečilo, ker so dospeli le do nekaj sto metrov pod najvišim vrhuncem. Meseca februarja prihodnjega leta bo general Bruce zopet skušal prispeti na vrh, kar upa, da se mu bo posrečilo, ker je o vseh razmerah sedaj dobro poučen.

r Čuden slučaj. V Velikem Varaždinu je imel uradnik Berescki čudne sanje. Sanjalo se mu je, da bo v noči dne 30. sept. ob 2. zjutraj mrtev. Sicer mož ni bil lahko veren, vendar ga je nekoliko vznemirjalo. 30. septembra zvečer se je poslovil od svojih prijateljev in legel okrog polnoči v posteljo. Toda spati ni mogel. Vstal je zopet. Hodil je po sobi, nehote se je zagledal v podobo, ki je visela nad njegovo posteljo. Dvajset let je že visela tam in nikoli si jo še ni tako natanko ogledoval. Nenadoma se mu je zazdelo, da čuje zunaj nenavaden šum; šel je ven, da bi pogledal, kaj je. Ko se je vrnil, je ležala na njegovi postelji razbita slika. Če bi bil ležal, bi bil gotovo ubit. Sanje so mu torej rešile življenje.

r Dvakrat z istim možem poročena. Nedavno se je poročila neka gospa Wagner z gospodom Georgesom. Kot mlada deklica je bila poročena z Wagnerjem, ki je moral l. 1900 v vojno z Buri. Kmalu potem je dobila obvestilo, da ji je mož padel na bojišču. Mlada žena ni mogla verjeti žalostne vesti. Preteklo je celih 23 let. Nihče ni več mislil na vrnitev moža. Naposled se je odločila za možitev z Georgesom. Preteklo je nekaj mesecev po drugi poroki, ko je zvedela, da njen prvi mož še živi, bolan v neki bolnici. Preselila se je

k njemu, toda ta je kmalu umrl. Vrnila se je k drugemu, s katerim se bo pa morala še enkrat poročiti, ker je postal zakon neveljaven, ko se je dognalo, da prvi mož še živi. Tako bo z istim možem dvakrat poročena.

r Propaganda Habsburžanov. Po poročilih iz Budimpešte pripravlja bivša kraljica Zita novo akcijo, da zasede njen sin Oton mažarski prestol. Zastopnik naše kraljevine je v sporazumu z ostalimi zastopniki male antante napravil pred dnevi ustmeno demaršo pri mažar. vladi radi novih poskusov Zite, da pribori mažarski prestol svojemu sinu Otonu. Budimpeštanski list »Pesti Naplo« priobčuje izjavo bivše kraljice Zite, ki jo je dala nakemu ameriškemu novinarju o svojih načrtih, da zagotovi sinu Otonu mažarski prestol. Zita je med drugim izjavila, da je Evropa sita republik, evropski narodi žele monarhijo. Vse je pripravljeno, da Oton zasede mažarski prestol. Zita tudi ne priznava sedanjih sprememb, ki jih je prinesla svetovna vojna. Na zadevno pripombo ameriškega novinarja je Zita odgovorila: »Mi ne priznavamo teh izprememb! Grof Degenfeld poučava mojega sina Otona po stari geografski karti.«

r Odprava poštnih znamk. Meseca junija prihodnjega leta se bo vršil v Haagu kongres poštnih strokovnjakov, na katerem bodo razpravljali poleg ostalih vprašanj o poštnem prometu tudi vprašanje odprave poštnih znamk. Mesto njih bi se uporabljal kak drug način plačevanja poštnine.

r Angleške volitve. Kakor znano, volijo na Angleškem tudi ženske in sicer imajo volilno pravico neporočene od 30 leta dalje, poročene pa kakor moški. Za volitve, ki so se vršile pretekli teden so si ženske postavile 34 kandidatkinj, ki pripadajo vsem večjim strankam (konservativni, liberalni in delavski). Lansko leto so si priborile 3 mandate. Kandidatkinje so nastopale na volilnih zborovanjih zelo resno in moško, kakor znajo pač edino Angležinke; tudi zborovalke same mirno poslušajo besedo svojih boriceljic. A kandidatkinje ne gredo v boj z lastnim ženskim programom, ampak s programom posameznih strank. Nežna beseda govornic zelo vpliva na nežni spol. Tako je neka kandidatkinja delavske stranke v mestu Barrov tako navdušila svoje poslušalke, da je ena izmed njih planila na drugo, ki je bila konservativka. Nastal je hud pretep med zborovalkami delavske in konservativne stranke. V boju so rabile ženske tudi igle, ki so jih izdrle iz klobukov. Policija je kmalu pomirila zborovalke. Znamenitejši govorniki posameznih strank govorijo s pomočjo posebnih aparatov množicam zbranim v različnih prostorih ob istem času. Tako je govoril Lloyd George v nekem mestu v kraju Lancashire iz ene dvorane v kar pet drugih prostorov. Ker pa se je spozabil, da ima pred seboj ta aparat, je prišlo do zelo

neljubega incidenta. Med govorom je nenedoma postal ter nekoliko bolj tiho vprašal enega izmed svojih svetovalcev: »Ali je bil Cobden (odločen borilec za prosto izmenjavo, † 1865 v Londonu) tudi doma v okraju Lancashire?« Tedaj je izbruhnil v vseh petih dvoranah, v katerih je bilo zbranih kakih 50.000 ljudi, velikanski smeh. A prekanjeni Lloyd George si je znal takoj pomagati; vzkliknil je: »Ali vi ste slišali to? Oj ti presneti aparati, najmanj tako škodljivi so kakor protekcionizem!« Zelo lepo se je izrazil o protekcionizmu na nekem volilnem zborovanju socialist Oliver Baldwin: »Da, mi gotovo potrebujemo protekcije, toda ne proti tujemu blagu, ampak proti tej peklenski vladi!« Te besede so bile toliko bolj značilne, ako pomislimo, da je Oliver Baldwin sin sedanjega ministr. predsednika Stanley-a Baldwina.

r Velikanski ameriški železniški načrt. Panameriška zveza v Washingtonu je pričela ustanavljati železniško komisijo, ki bo morala proučiti zvezo med New Yorkom in Buenos Airesom. Ta proga bo šla preko Mehike, Kolumbije, Ekvadorja, Peruja, Bolivije in Argentinije in bo dolga 10.000 km. Načrt vsebuje združitev vseh držav, prežetih s panameriški idejami.

r Maksim Gorkij oboleva na pljučnici. Slavni ruski pisatelj Maksim Gorkij, ki se mudi sedaj v Pragi, je nevarno oboleva na pljučih. Po nasvetu zdravnikov bo v kratkem odpotoval na jug, da tam nadaljuje zdravljenje. Posetiti namerava svoje predvno letovišče otok Capri. Italijanska vlada je baje že izdala podrejenim oblastem nalog, da izdajo Gorkiju potrebne listine in dovoljenje za bivanje v Italiji.

r Preoblečena kot moški. V neki kanadski ječi so pred kratkim dobili deklico, ki je nosila moško obleko ter se tudi izdala za moškega. Prišla je iz Rusije v Ameriko. Pred sedmimi leti si je oblekla moško obleko, da bi svoj cilj »Ameriko« lažje dosegla. V kanadskem mestu so jo pa takoj spoznali. Bridko se je jokala, ko je morala odložiti moško obleko. Bila je v nji popolnoma enaka moškemu, kajti imela je tudi izvanredno moč, kar je dokazala, ko so ji preskrbeli službo v neki mesariji. Pustolovka je svoje precejšnje premoženje izročila sestram, ko se je napotila v tujino, da bi sebi in svojim onostran oceana zgradila nov dom. Izkazala se je tudi v ženski obleki tako pogumna in delavna, da si bo v kratkem ustanovila lastno naselbino, kamor bo vzela tudi svoje sestre.

r Uradni podatki o potresnih žrtvah na Japonskem. Japonsko notranje ministrstvo je objavilo podatke o žrtvah povodov zadnjega potresa. Število mrtvih, katerih trupla so našli, znaša 99.365, od teh 68.215 v samem Tokiu; ranjenih je bilo 113.071 oseb. Vrh tega pogrešajo 42.690 oseb, ki jih je tudi smatrati za mrtve.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

Doma so izmaknile Dušničanom žene, matere in sestre orožje ter ga poskrile ali pa razbile. To bi sicer načrtom Petra Bureša malo škodovalo, ker je neprestano dobival nove pošiljatve orožja iz Bavarskega, toda ženske niso pustile svojim možem, da bi se vrnili k Petru Burešu. Požgani gozd je napravil tudi na moše kakor na ženske porazen vtis, ki jim je vzel ves pogum, tako da so se pričeli vpraševati: »Zakaj ta beda? Odkod je došla?« In pri tem so pozabljali, kaj so hoteli vse doseči s pomočjo Petra Bureša. In ob tej priliki se je zopet pojavil Martin Kejnoh, ki je bil že več tednov popolnoma pozabljen. Kejnoh je pričel govoriti o zakonu in pravici, o moči cesarice, navajal je vse, kar se je naučil v tajnem občevarju z Miko. Na kmete so vplivale tudi pridige očetov kapucinov, ki so se v odsotnosti Petra Bureša upali priti tudi do Dušnika, kjer je bil izvor vseh dogodkov.

Tako so propadali veliki načrti in vojne postave Petra Bureša so izgubivale na moči in veljavi.

Tudi marsikaj drugega je še propadlo.

Po odhodu Dušničanov, najstarejšega in zato že tudi najbolj izkušenega dela kmečke vojske, ki je tvoril jedro, se je čutil Peter Bureš preslabotnega, da bi mogel še dalje ostati na tako izpostavljeni točki kakor so bile Horšovice, in to tembolj, ker tudi kmetje v tej okolici niso bili voljni, da bi se mu pridružili. Ako ga zapuščajo lastni rojaki, so dejali, kako naj mu potem mi zaupamo? Tudi bosonogi menihi v Horšovicih, ki so jih kapucinci iz Oboršišča dovolj pravočasno pozvali, so storili vse, da so opisali kmetom početje Petra Bureša kot pogubno in nasprotno vsem svetnim in cerkvenim postavam. Tehten dokaz so jim pri tem nudili tudi ribniški krivoverci. Peter Bureš se je torej moral odločiti za umik, da bi v svoji domovini zopet zbral svojo vojsko ter ji vlil s strogostjo svežega bojevitiga duha. Divji lovci so bili dovolj krepko jedro, okoli katerega bi mogel zbrati dovolj pomembno silo, s katero bi mogel odbiti vojaštvo, ki so ga pričakovali iz Prage, ali pa celo uničiti. Peter Bureš je dobro vedel, da mu ne bodo

postavili nobene grozne premoči nasproti kljub prizadevanju patra Kvirina, zakaj vojake so veliko bolj potrebovali na saško-pruski meji in kmečko vstajo v gozdovih so oblasti podcenjevale.

Toda že na svojem umiku je naletel Peter Bureš na sovražnika, ki ga je najmanj pričakoval.

Hluboš, grad in vas, je odpadel, močno se utrdil ter pokazal Petru Burešu jekleno čelo, ko se je vrnil.

To se je zgodilo na nastopni način.

Ko je bil Peter Bureš še v Hlubošu, je zbral večkrat okoli sebe kmete, govoril jim o odpravi vseh bremen, ki so jih tlačile, o prevzetnosti gosposke, o enakosti vseh ljudi, ki se mora vzpostaviti z ognjem in mečem. Poleg njega je navadno stal kmet temnega in zamišljenega obraza, ki je pozorno in resno poslušal. Kadar se je Peter Bureš utrudil od govorjenja, je pričel sam govoriti s tehtno in premišljeno zgovornostjo, ki se je očitno razlikovala od govornice Petra Bureša. Govoril je o istih predmetih, o bratstvu vseh ljudi, o zvezi vsega človeštva, o preteklosti in prihodnosti. Njegove besede so imele v sebi nekaj skrivnostnega in svečanega, kar je na kmete bolj vplivalo kakor pa razsrjeni in divji govori Petra. Ni govoril o ognju in meču, temveč o miru in ljubezni. Opisoval jim je bodočnost, ki bo izpolnila vse lepe sanje, ako bodo vsi ljudje v bratški zvezi, ki deloma že obstoja. — Njegove besede so bile tako mirne in prepričevalne v vsem, kar je govoril, da so mu kmetje raje verjeli kakor Petru Burešu. Tudi Peter Bureš sam ga je rad poslušal in ko je odšel s svojimi Dušničani ter videl, da so Hlubošani pridobljeni za njegove nauke, je sodil, da ne more gradu prepustiti boljši posadki kakor hluboškemu kmetu in da tej posadki ne more dati boljšega poveljnika kakor omenjenega zgovornega modrijana. Ta kmet se je imenoval Mikola Bjelohlavek.

Toda že dva dni po odhodu Petra Bureša z Dušničani, je sklical Mikola Bjelohlavek kmete, ki so bili pod njegovim poveljstvom, ter jih je peljal v podzemeljske prostore, kjer so bili nad vrati naslikani trikotni. Vrata, ki so jih Dušničani razbili in vlomili, so bila zopet zaprta kakor nekdanj. Mikola Bjelohlavek je privlekel na dan več ključev ter odprl po vrsti vsa vrata. Kmetje so mu molče sledili v veliko dvorano, v katero so vodila vrata, nad ka-

terimi je bila naslikana velika slika, ki je predstavljala solnčni vzhod iz meglenega in mračnega ozadja. Na kmete so vplivala razna po stenah naslikana tajna znamenja zelo skrivnostno. Mikola Bjelohlavek se je obnašal, kakor bi bil tu doma. Vsekakor je poznal vsak kot, vsako orodje, vsako skrivnost teh podzemeljskih prostorov.

V dvorani je odprl omaro, ki jo do tedaj še niso opazili. Iz nje je vzel veliko knjigo in jo pobožno ter s spoštovanjem položil na mizo, podobno oltarju. Ko je odprl knjigo, so videli v njej naslikana vsakovrstna znamenja. Kmetje so pazljivo in skoro s strahom poslušali, ko je pričel brati iz srede knjige z tehtnim važnim glasom in povdarkom:

»Ena prvih in najsvetejših dolžnosti je, zbuditi v stanu poljedelcev, skrbniku in najljubšemu otroku naše matere zemlje, zavest njegovega ponižanja, odpraviti tlačanstvo, kričečo sramoto človeških pravic, skrbeti za njegovo duševno izobrazbo, odpraviti praznoverje in vraže, najhujše vezi človeštva, ter ga preosnovati v stan svobodnih, srečnih ljudi, kakor zasluži s svojim delom in čednostmi, ki spe v njem. Obljubujemo, da bomo stremeli za tem, da bomo vse svoje delo uravnali za dosego tega cilja, da bomo zastavili v ta namen svoje življenje in imetje za postavitev tega prvega temeljnega kamna nove, boljše in srečnejše človeške družbe.«

Mikola Bjelohlavek je zopet zaprl knjigo. Ko je raztolmačil zmisel prečitane besedila v jasnih in preprostih besedah, je postalo v njihovih glavah podobno sliki, na kateri skuša podreti vzhajajoče sonce skozi meglo in mrak. In ko jim je govoril o zvezi modrih in plemenitih mož, razširjeni po vsem svetu, da dela povsod z združenimi močmi za iste namene, in da je tudi njihov gospod, knez Šchoenborn, eden izmed mojstrov te zveze, ki se mogoče ravno v tem trenutku nekje posvetuje s temi modrimi možmi o uresničenju navedenih načel, in ko jih je vprašal očitajoče, ali hočejo nastopiti proti takemu prijatelju z ognjem in mečem, ko je končno pristavil svareče, da morejo na ta način samo preprečiti namene plemenitih mož in da jih na potu, ki so ga nastopili, čaka sedaj samo nesreča in podvojeno zatiranje, — so kmetje ganjeni in prestrašeni sklenili roke kakor k molitvi. — Kdor je imel orožje, ga je nehote spustil na tla.

Na koncu svojega govora je pristavil Mikola Bjelohlavek, da ga

čaka morebiti radi tega, ker je izdal skrivnost svojih »bratov« in svojega »mojstra«, težka kazen, moral pa je to storiti, da jih odvrne od nehvaležnega dejanja proti njihovu gospodu, ki ima z njimi tako dobre namene.

Ali je bil Mikola Bjelohlavi popolnoma odkritosrčen, ko je odgovarjal kmetom od dejanj, ki jih je smatral za pogubne, ali pa je rabil zvijačo, katere so se prostozidarji tedanjega časa radi posluževali, samo da bi rešil svojemu gospodu in »mojstru« imetje, »vzhajajočemu solncu« pa važno ložo, — ne vemo.

Toda Hluboš, grad in vas sta bila za Petra Bureša izgubljena in ko je prišel na svojem povratku tja, je naletel na odpor. Ne da bi kaj opravil, se je moral umakniti dalje do Dušnika, zakaj sedaj so kmetje sami v zvezi s knežjo telesno stražo branili Hluboš.

Tako je izgubil eno trdno postojanko, medtem ko je drugo sam opustil. Peter je hotel zbrati okoli sebe vso moč, da bi se mogel upreti vojakom, katerih prihod je pričakoval. Zato je odpoklical tudi ogrskega Miho s pristave. Kaj naj bi delal tudi nadalje tamkaj, ko je bilo Občovo vpepeljeno in je vse pobegnili? Samo Zdenko je blodil sedaj tam med očrnelimi razvalinami koč, sam in zapuščen. Poiskati svojega očeta ni hotel.

Peter Bureš je obdržal zaseden samo samostan, da bi zadržal cesarske vojake, četudi si je krivoverska posadka želela ven iz zidovja. Zakaj v samostanu so se godile čudežne stvari. Očividno je strašilo! Dostikrat so drsele ponoči dolge temne postave mimo straž po hodnikih, ne da bi vedeli, odkod so prišle in kam gredo. Če so se kmetje opogumili in jih zasledovali, so hitro izginile, kakor da bi se pogreznile v temo in zemljo. Zjutraj so zasledili v samostanu razne izpremembe. Odprte so bile omare, ki jih prej niso opazili, po hodnikih so bili raztreseni posamezni denarji ali papirji, kakor da bi jih kdo izgubil v naglici. Nekoč je izginila iz srede spečih kmetov v veliki zborovalnici tudi kronika patra Prokopa, iz katere je prejšnji večer še čital kmetom enooki Slavik. — Kmetje so kljub temu ostali na svoji važni postojanki pod poveljstvom enookiga Slavika in krivoverca Hinka Jarmila. Prvi se ni bal duhov, kadar se je pošteno prekrizal, drugi pa kot neverjeten Tomaž ni verjel v duhove ter si je skušal vse pojave razložiti naravnim potom.

Pod varstvom te izpostavljene postojanke, ki je obvladala praško cesto in s katere so ga z lahkoto obvestili o bližajoči se nevarnosti, je zbiral Peter Bureš svojo vojsko, ki ji je skušal viliti starega bojevitiga duha. Resnica je bila, da ni imel več Peter Bureš mirnega pogleda, kakor nekdanj, nič več ni zbujal zaupanja kakor nekdanj. Bil je nezaupljiv, vedno slabe volje in grozovit. V Dušniku so ga sprejeli z mrmranjem, ženske so glasno kričale proti njemu, ker so se čutile varne in so vedele, da ne bo ničesar ukrenil proti njihovi upornosti, da ne bo kaznoval žensk, katerih groznje je preziral, kakor se je zdelo. Ko pa je imel pri sebi ogrskega Miho z njegovo odločno četo, se je obrnilo na boljše. Z njihovo pomočjo, ker so ga brezpogojno poslušali, je vladal z grozo. Begunce je pustil postreliti na begu ali pa jih poiskati v njihovih hišah, nakar je z njimi postopal po svojih vojnih postavah. Seveda so ostali pri njem mnogi, nekateri iz strahu, drugi pa zato, ker so postali odločnejši med odločnimi pod pritiskom groze in strogosti. Mnogi pa so pobegnili dalje kot do pragov svojih hiš, pobegnili so globoko v gozdove. Zakaj govorilo se je že, da se bližajo vojaki in med njimi Trenkovi pandurji, pred katerimi je že ta-

krat trepetala celo deca v zibelkah. Tudi starec iz kovačnice se je bal. Mislil je na stotine žalostnih možnosti ter iskal brusača Zerzoga, ki se je od časa do časa pojavil v okolici ter vzpodbujal Petra Bureša. Hotel je z njim govoriti o morebitnem umiku svojega sina na Bavarsko, toda nikjer ni naletel nanj. Hodil je vedno bolj daleč naokrog, v vedno večjih krogih po gozdovih. Postajal je vedno bolj boječ, slikal si bodočnost čimdalje bolj obupno, — radi česar je hotel na vsak način preskrbeti, da bi ostala odprta zadnja vrata, skozi katera bi bilo mogoče pobegniti. Toda brusač se ni nikjer več pokazal.

(Dalje prih.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

„INDUS“

usnjarna Karol Pollak v Kranju, prodaja:

Rider encilindrski kondenzacijski parni stroj od 55 HP

še popolnoma novo ohranjen s parnim kotlom, katerega gorilna ploskva (Heizfläche) meri 26 m² in ima 8 1/2 atmosfer pritiska. Ogleda se ta stroj lahko v tovarni v Kranju, kjer se izve tudi za prodajno ceno.

EKSPORT

„JUGOEKSIM“

IMPORT

trgovska družba

Vekoslav Pelc in drugovi v Ljubljani, Vegova ulica 8

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

Hranilni in posojilni zavod

P. Z. Z. O. Z.

je pričel poslovati dne **1. decembra** tek. leta

v Ljubljani na Dunajski c. 23

Sprejema

**hranilne vloge pod najugodnejšimi
pogoji,**

upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno
prostost hranilnih vlog.

**Vloge na tekoči račun, najugodnejše po
dogovoru.**

**Daje posojila proti popolni varnosti,
najkulantnejše.**

V Ljubljani, dne 1. decembra 1923.

Franc Peterca, veleposestnik in trgovec v Ljubljani, kot predsednik.

Josip Šliška, stolni kanonik v Ljubljani in posestnik, podpredsednik.

Franjo Škrbec, lesni trgovec v Ljubljani, in

Fran Bartol, lesni trgovec v Ljubljani, odbornika.